

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักสัปปายะธรรม ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์การวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ ABCRD ของสกว.และ CBR (Community-Based Research) ของรศ.ดร.กาญจนา แก้วเทพ (2553 : 29) มีวิธีดำเนินการดังนี้

1. ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยครั้งนี้ เป็นการประยุกต์การวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ กับระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

1. การศึกษาวิจัยเอกสารและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) โดยศึกษาจากหนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์และข้อเขียนต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดฐานคิดในการศึกษา และการสัมภาษณ์ (Interview)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) โดยใช้การศึกษารายกรณี (Case Study) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ(Action Research) โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) โดยผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ ผู้วิจัย หัวหน้าฝ่ายบริหารวิชาการ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานบุคคล หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม หัวหน้าฝ่ายงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป โรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีษะเกษ อ.เมือง จ.หนองคาย จำนวนหน่วยละ 1 รูป/คน รวม 6 รูป/คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ หรือครูใหญ่ ครูผู้สอน ผู้เรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ทรงคุณวุฒิ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดหนองคาย เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เขตรับผิดชอบจังหวัดหนองคาย และหัวหน้าฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมของ สมศ. จำนวนหน่วยละ 2 รูป/คน รวม 20 รูป/คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสัมภาษณ์ (Interview)
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)
3. การสนทนากลุ่ม (Focus Group)
4. ประชาพิจารณ์ (Public Hearing)
5. สังฆาพิจารณ์ (Sangha Hearing)
6. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมสัปปายะในโรงเรียน

4. ขั้นตอนการวิจัย

แบ่งออกเป็น 4 (Phases) ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 (Phase 1) การศึกษาสภาพการดำเนินงาน สภาพปัญหา และการแก้ปัญหาในอดีตถึงปัจจุบัน ในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในภาพรวมและโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนตัวอย่างศึกษา

1. การศึกษาสภาพการดำเนินงาน สภาพปัญหา และการแก้ปัญหาในอดีตถึงปัจจุบัน ในการบริหารจัดการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

1.1 ภาพรวมของทั้งประเทศ

1.2 ภาพรวมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.3 ภาพรวมของจังหวัดหนองคาย

โดยวิธีการวิจัย ดังนี้

1. เอกสารสิ่งพิมพ์ จาก

1.1 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

1.2 สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 บันทึกของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

1.4 อื่น ๆ

2. สัมภาษณ์ บุคคลผู้มีประสบการณ์ ได้แก่

2.1 พระเถระผู้ใหญ่

2.2 ผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

2.3 ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา

2.4 ครู อาจารย์ โรงเรียนพระปริยัติธรรม เก่าแก่

2.5 ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาหลักเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียนพระปริยัติธรรมตัวอย่างศึกษา ครุภัณฑ์ และวิเคราะห์ สังเคราะห์ สภาพการดำเนินงาน สภาพปัญหา และการแก้ไขปัญหาในอดีตถึงปัจจุบันในการบริหารจัดการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตพื้นที่จังหวัดหนองคายที่ได้รับการคัดเลือกเป็น โรงเรียนตัวอย่างศึกษา

โดยวิธีการวิจัย ดังนี้

2.1 ศึกษาระเบียบวิธีวิจัย โดยวิเคราะห์และสังเคราะห์ แต่ละแบบว่ามีแนวคิด และวิธีการที่เป็น ลักษณะเฉพาะของแต่ละแบบ เพื่อคัดเลือกแบบวิธีการที่นำมาใช้เป็นหลักในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

2.1.1 การวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research)

2.1.2 การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Collaborative Action Research)

2.1.3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

2.1.4 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research)

2.1.5 การวิจัยและพัฒนา (Research and Development (R and D))

2.1.6 Area-based Collaborative Research for Development (ABC หรือ ABCRD)

2.2 วิธีการคัดเลือก โรงเรียนตัวอย่างศึกษาสำหรับการวิจัยครั้งนี้ (Research Sampling)

ประกอบด้วย Concept และ Procedure ตามหลักเกณฑ์ทางวิชาการที่มีความเชื่อมั่น และเชื่อถือ ได้สูง

2.2.1 การศึกษาระเบียบวิธีวิจัย และวิธีการคัดเลือกโรงเรียนตัวอย่างสำหรับการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ ศึกษาจากการยกร่าง (Text) เอกสารสิ่งพิมพ์ วารสาร และงานวิจัยที่ทำเสร็จสมบูรณ์มาแล้ว

2.2.2 การศึกษาสภาพการดำเนินงาน สภาพปัญหา และการแก้ไขปัญหาในอดีตถึงปัจจุบันในการบริหารจัดการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตพื้นที่จังหวัดหนองคายที่ได้รับการคัดเลือกเป็น โรงเรียนตัวอย่างศึกษา ดำเนินการวิจัยโดย

- 1) ศึกษาจากเอกสาร บันทึกต่าง ๆ ของโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือก
- 2) เอกสารสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดหนองคาย
- 3) สัมภาษณ์บุคคลผู้มีประสบการณ์ ได้แก่
  - 3.1) พระเถระผู้ใหญ่ในเขตพื้นที่จังหวัดหนองคาย
  - 3.2) ผู้บริหารโรงเรียนจากอดีตถึงปัจจุบัน
  - 3.3) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง
  - 3.4) ครูผู้สอนในอดีตถึงปัจจุบัน

แผนภาพที่ 6 แสดงการศึกษาสภาพการดำเนินงาน สภาพปัญหา และการแก้ปัญหาในอดีตถึงปัจจุบัน ในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาพรวมและโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนตัวอย่างศึกษา

ระยะที่ 2 (Phase 2) การจัดทำร่างต้นแบบการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา โดยประยุกต์ใช้หลักสี่ปายะธรรม
วิธีวิจัย

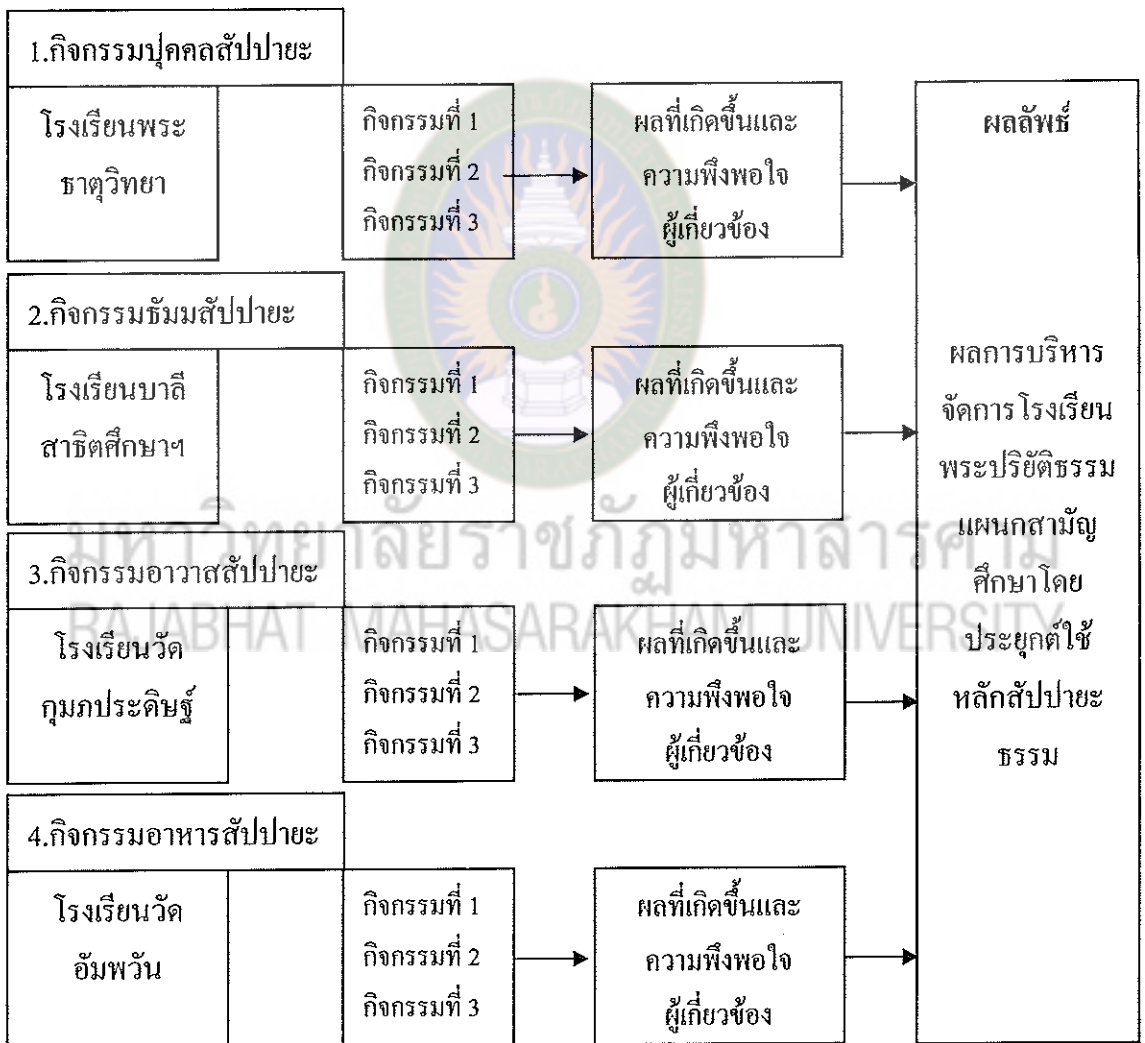

แผนภาพที่ 7 แสดงการจัดทำร่างการบริหารจัดการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ
ศึกษา โดยประยุกต์ใช้หลักสี่ปายะธรรม

**ระยะที่ 3 (Phase 3) การทดลองใช้ร่างต้นแบบการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา โดยประยุกต์ใช้หลักสัปปายะธรรม**

วิธีวิจัย

โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างศึกษาเริ่มดำเนินกิจกรรมการบริหารจัดการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา โดยประยุกต์ใช้หลักสัปปายะธรรม ตามร่างต้นแบบที่เหมาะสมกับบริบทของ
ตนเองเริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคม ถึงเดือนตุลาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554

**แผนภาพที่ 8 แสดงการทดลองใช้ร่างต้นแบบการบริหารจัดการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา โดยประยุกต์ใช้หลักสัปปายะธรรม**

การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมในโรงเรียน

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมสัปดาห์ในโรงเรียน สำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ พอใจมากที่สุด พอใจมาก พอใจปานกลาง พอใจน้อย และพอใจน้อยที่สุด โดยสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม จำนวน 3 กิจกรรมของแต่ละสัปดาห์ ดังนี้

1. ด้านบุคลิกสัปดาห์ มี 3 กิจกรรม
2. ด้านชมสัปดาห์ มี 3 กิจกรรม
3. ด้านอวาสัปดาห์ มี 3 กิจกรรม
4. ด้านอาหารสัปดาห์ มี 3 กิจกรรม

โดยผู้วิจัยได้นำข้อคำถามทั้งหมดให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ และกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายการตอบ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 99-100)

ความพึงพอใจ	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1
ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
4.51 - 5.00	มากที่สุด
3.51 - 4.50	มาก
2.51 - 3.50	ปานกลาง
1.51 - 2.50	น้อย
1.00 - 1.50	น้อยที่สุด

ผู้วิจัยเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม เป็นรายด้าน โดยใช้สถิติ Paired t-test (Dependent Samples) และหากพบความแตกต่าง จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการ LSD (Least Significance Different) ต่อไป

**ระยะที่ 4 (Phase 4) การสรุปและยืนยันผลการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
สามัญศึกษา โดยประยุกต์ใช้หลักสี่ปายะธรรม**

วิธีวิจัย

ทำสังฆาภิچارณ์ ประชาภิچارณ์ กฎบัตรพุทธบริษัท การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติ
ธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยประยุกต์ใช้หลักสี่ปายะธรรม

แผนภาพที่ 9 แสดงการสรุปและยืนยันผลการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
สามัญศึกษา โดยประยุกต์ใช้หลักสี่ปายะธรรม

5. แผนปฏิบัติการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงแผนปฏิบัติการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย	เครื่องมือ	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	ผลลัพธ์
<p>ระยะที่ 1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์สภาพการดำเนินงาน สภาพปัญหา และการแก้ปัญหาในอดีตถึงปัจจุบัน ในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในภาพรวมและโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนตัวอย่างศึกษา</p>	<p>1. เอกสาร สิ่งพิมพ์ วารสาร บันทึก</p> <p>2. การสัมภาษณ์</p>	<p>1.1 สำนักพุทธฯ 1.2 สปช. 1.3 สพฐ. 1.4 รร.ปส.</p> <p>2.1 พระเถระ ผู้ใหญ่ 2.2 ผอ.รร. 2.3 ผอ.เขตฯ 2.4 ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวข้อง</p>	<p>กรกฎาคม 2553 ถึง มีนาคม 2554</p>	<p>สภาพการดำเนินงาน วิธีการแก้ปัญหาใน การบริหารจัดการ โรงเรียนพระปริยัติ ธรรม แผนกสามัญ ศึกษาในภาพรวม และได้โรงเรียน ตัวอย่างศึกษา</p>
<p>ระยะที่ 2 การจัดทำร่างต้นแบบการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยประยุกต์ใช้หลักสัปปายะธรรม</p>	<p>1. การสนทนากลุ่ม</p> <p>2. การสัมภาษณ์เชิงลึก</p>	<p>1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิ 1.2 ผู้จัดการ รร. 1.3 ผู้แทนพุทธฯ 1.4 ผู้แทนเขตฯ 1.5 ผอ.รร.ปส.</p> <p>2.1 ผู้มี ประสบการณ์ 2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ</p>	<p>เมษายน 2554 ถึง สิงหาคม 2554</p>	<p>ร่างต้นแบบของการ บริหารจัดการ โรงเรียนพระปริยัติ ธรรม แผนกสามัญ ศึกษา โดย ประยุกต์ใช้หลัก สัปปายะธรรม</p>
<p>ระยะที่ 3 การทดลองใช้ร่างต้นแบบการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยประยุกต์ใช้หลักสัปปายะธรรม</p>	<p>1. บันทึก 2. แบบสอบถาม 3. สัมภาษณ์</p>	<p>3.1 ครูผู้สอน 3.2 นักเรียน</p>	<p>สิงหาคม 2554 ถึง พฤศจิกายน 2554</p>	<p>ผลการบริหาร จัดการ โรงเรียนพระ ปริยัติธรรม แผนก สามัญศึกษา โดย ประยุกต์ใช้หลัก สัปปายะธรรม</p>

ตารางที่ 1 แสดงแผนปฏิบัติการวิจัย (ต่อ)

ขั้นตอนการวิจัย	เครื่องมือ	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	ผลลัพธ์
<p>ระยะที่ 4 การสรุปและยืนยันผลการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยประยุกต์ใช้หลักสัปปายะธรรม</p>				ปรับปรุงเป็น
1. ทำ สังฆาภิจารณ์	1.1 กล้อง 1.2 วีดีโอ 1.3 เครื่องบันทึกเสียง	1) พระสังฆาธิการระดับปกครอง 2) ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับโรงเรียนตัวอย่าง 3) คณะกรรมการสถานศึกษา	สิงหาคม 2554	การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยประยุกต์ใช้หลักสัปปายะธรรม
2. ทำ ประชาภิจารณ์	2.1 กล้อง 2.2 วีดีโอ 2.3 เครื่องบันทึกเสียง	1) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหาร 2) โรงเรียนตัวอย่าง การศึกษาครั้งนี้ 3) ผู้แทนพุทธฯ 4) ผู้แทนฆตพื้นที่ 5) ผู้บริหาร 6) ครูผู้สอน 7) ผู้แทนกรรมการสถานศึกษา	กันยายน 2554 ถึง ธันวาคม 2554	การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยประยุกต์ใช้หลักสัปปายะธรรม
3. ทำ สังฆาภิจารณ์	3.1 ภูมิบัตรชาวพุทธ	1) เจ้าคณะจังหวัด 2) เจ้าคณะอำเภอ 3) เลขานุการ 4) ผู้จัดการ รร. 5) ผู้อำนวยการ 6) ผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนา 7) ผู้แทนกรรมการสถานศึกษา	มีนาคม 2555	การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยประยุกต์ใช้หลักสัปปายะธรรม